

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

4137

45

281.6

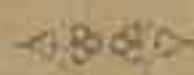
U-97

1965

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

ՍՈՒՐԲ

ԵՐՈՒԾԱՂԵՄԱՅ ՎԱՆԻՑ

ՔՆՆԵԱՆ ԵՒ ՀԱՍՏԱՏԵԱՆ

Ա.ՉԳ.ԱՅԻՆ ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԱՆՈՒՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԷՆ

Մաս 199-ի հիստի մէջ, Ի հարստաւ.

1865

Կ. ՊՈՒՐՈ

ՏՈՒՐՈՒԹՅԱՆ ԱՐԽԻՎՆ

1865

281.6
U-97

281.6

U-97

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

Ս. ԵՐՈՒՍԱԿԵՄԱՅ ՎԱՆԻՑ

ՔՆՆԵԱԼ ԵՒ ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈՒԽԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԷՆ

Մաս 19ի Գիտից մէջ, Ի Կալարա.

1865

Կ. ՊՕԼԻՍ
ՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

1865

7275

Պատրիարքական կենտրոնի լիբրարիայի օրինակաց
հղթրտութիւնը երաշխաւորեալ չ'է:

2303
40

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

ՍՈՒՐԲ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԱՅ ՎԱՆԻՑ

ՊԱՏՐԻԱՐԲ

1. Ազգային Սահմանադրութեան 17^ր յօդուածին համեմատ՝ Երուսաղէմայ Պատրիարքը Ս. Յակոբայ Աթոռին ցկեանս Գահակալն է, միանգամայն Երուսաղէմայ վիճակին մէջ գտլած ազգային ուխտատեղեաց և սեփականութեանց տնօրէնն ու Ս. Յակոբայ Վանից միաբանութեան Նախագահն է :

2. Երուսաղէմայ Պատրիարքին պարտաւորութիւնն է սոյն Կանոնագրին տրամադրութեանցը համեմատ վարվիլ և անոր բարւոք գործադրութեանը հսկել, և ի հաստատութիւն այսմ կը պարտաւորի՝ Պօլսի Պատրիարքին պէս՝ իր պաշտօնին կոչված ատենը հանդիսաւորապէս ուխտել ազգային Երեսփոխանաց ժողովին ներկայութեանը :

3. Եթէ Պատրիարքը սոյն Կանոնագրին հակառակ վարվի, ամբաստանութեան տակ կ'ընկնի ըստ 18^ր յօդուածին Սահմանադրութեան :

4. Պատրիարքն ունի ընդ իր նախագահութեամբ Տնօրէն խորհուրդ մը որոյ աջակցութեամբը կը տնօրինէ Միաբանութեան վերաբերեալ գործերը :

ՏՆՕՐԷՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

5. Տնօրէն խորհուրդը կը բաղկանայ վեց միաբաններէ որոց մին է Ս. Լազ լուսարար գտնօղ անձը, և զորոնք միաբանից ընդհանուր ժողովը կ'ընտրէ և Պատրիարքը կը հաստատէ :

6. Ս.յս խորհուրդը երկու տարին անգամ մը կը նորոգվի, և անդամները վերընտրելի են :

7. Տնօրէն խորհուրդին պաշտօնն է Միաբանութեան կրօնական, քաղաքական, ուսմնական և ելմտական գործոց տեսչութիւնը վարել Պատրիարքին հսկողութեանը տակ :

8. Տնօրէն խորհուրդը ամսէ ամիս կամ երբոր ուզէ հաշիւ պիտի պահանջէ Վանքին պաշտօնատարներէն և ամէն տարեգլուխ՝ որ պիտի ըլլայ Մայիս ամսին վերջը՝ Վանքին ընդհանուր հաշիւը պիտի պատրաստէ, զոր պիտի ստորագրեն Պատրիարքն ու բոլոր անդամքը և միաբանից ընդհանուր ժողովին պիտի ներկայացնէ, որն որ զանի վաւերացնելով Պալատի կեդրոնական Վարչութեան պիտի ղըրկէ յատուկ տեղեկագրով մը :

9. Տնօրէն խորհուրդը՝ բաց ի նախագահէն որ Պատրիարքն է, պիտի ունենայ ատենապետ մը և ատենադպիր մը զոր ինք իր անդամոց մէջէն կ'ընտրէ, և իր ատենական գոր-

ժողովուրդները Սահմանադրութեան 85, 86 և 87^ա յօդուածոց տրամադրութեանցը համեմատ պիտի կարգադրէ:

10. Եթէ Տնօրէն խորհուրդին անդամոց մեծագոյն մասը ներկայ չը գտլի, եղած որոշումները օրինաւոր չ'են կրնար համարվիլ:

11. Տնօրէն խորհուրդին մէջ եղած որոշումները և ընտրութիւնները միշտ գաղտնի քուէարկութեամբ պէտք է որ ըլլան:

12. Տնօրէն խորհուրդին որոշմանց գործադիրը Պատրիարքն է, որ իրեն եկած խնդիրները խորհրդին քննութեանը կը դնէ և յետոյ կը գործադրէ բաց ի քաղաքական գործոց այն ըստիպողական պարագաներէն ուր ինքնին կը տնօրինէ, յետոյ խորհուրդին զանի հաղորդելու պայմանով: Նմանապէս իբրև պաշտօնական զուխ Միաբանութեան՝ ինք ունի ուղղակի յարաբերութիւն տեղական իշխանութեան հետ և ասոր մատուցանելի Թափրիտները իր կնքովը կ'ըլլան:

13. Եթէ Տնօրէն խորհուրդին ու Պատրիարքին մէջ տեղը անհամաձայնութիւն ծագի, միաբանից ընդհանուր ժողովին դիմել հարկ է. եթէ այս ժողովն ալ չը կրնայ բառնալ անհամաձայնութիւնը, կեդրոնական Վարչութեան դիմել հարկ կ'ըլլայ:

14. Տնօրէն խորհուրդը յատուկ պաշտօնատարաց ձեռօք կը մատակարարէ Միաբանութեան գործերը:

ՊԱՇՏՈՆԱՏԱՐՔ

15. Վանքին զլխաւոր պաշտօնատարքն են՝ Երուսաղէմայ Փոխանորդ ի Պօլիս, Պատրիարքական Փոխանորդ Վանքին մէջ, Աւագ լուսարար, Աւագ Թարգման, Ուսմնապետ, Իարպաստընկալ, Հիւրընկալ, Մատակարար, ևայլ որքան որ հարկ տեսնէ Տնօրէն խորհուրդը:

16. Բաց Աւագ լուսարարէն՝ զոր միաբանից ընդհանուր ժողովը կ'ընտրէ, և մատակարարէն՝ որոյ ընտրութիւնը ըստ Սահմանադրութեան վանօրէից հոգաբարձութեան կողմէն ըլլալ կը հարկաւորի, Տնօրէն խորհուրդը կ'ընտրէ Վանքին միւս պաշտօնատարքը և Պատրիարքը կը հաստատէ:

17. Երուսաղէմայ Փոխանորդը Պօլսի մէջ Երուսաղէմայ աթոռին օգտիցը պաշտօնական Թարգման և Վանքին գործա-

կալն է, որ երեսօտիանապէս ըզ Միաբանութիւնը կը ներկայացնէ Կեդրոնական Վարչութեան բով:

18. Պատրիարքական Փոխանորդը Վանքին մէջ Պատրիարքին օգնական ու խորհրդականն է, որ ըստ հարկին ըզ Պատրիարքը կը ներկայացնէ անոր բացակայութեանը ժամանակ կամ անոր զըրկած տեղերը:

19. Աւագ լուսարարին պաշտօնն է ընդհանուր տեսչութիւն եկեղեցական մասին, և պահպանութիւն սրբազան անօթոց, հնութեանց և զարդոց:

20. Աւագ Թարգմանին պաշտօնն է Միջնորդութիւն յարաբերութեանց՝ զոր ունի Վանքը տեղական իշխանութեան, օտար վանքերու և հիւպատոսներու հետ :

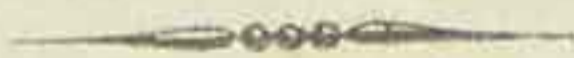
21. Ուսմնապետին պաշտօնն է ընդհանուր տեսչութիւն ուսմնական մասին, այսինքն հոգաբարձութիւն ժառանգաւորաց դպրոցին, տպագրատան, Թանգարանի և դիւանապետութիւն Տնօրէն խորհրդին :

22. Դարպաստընկալին պաշտօնն է ընդունել իներկայութեան խորհրդականաց ուխտաւորաց նուէրները և անոնց կանոնաւոր հաշիւը բռնել :

23. Հիւրընկալին պաշտօնն է հիւրընկալել՝ զուխտաւորները և անոնց հանգստութեանը հոգ տանիլ :

24. Մատակարարին պաշտօնն է Վանքին բոլոր ծախքը հոգալ և անոնց կանոնաւոր հաշիւը բռնել :

25. Պաշտօնատարք՝ իւրաքանչիւրն իր մասին մէջ՝ համարատու են Տնօրէն խորհրդին և պարտաւոր անոր ամէն տնօրէնութեանցը հնազանդելու, Պատրիարքին իրաւասութեանը տակ :

ՄԻԱԲԱՆԻՑ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

26. Պատրիարքին նախագահութեամբը՝ Միաբանութիւնը ընդհանուր ժողովի մը մէջ կը գումարովի որ կը բաղկանայ իր բոլոր ներկայ գտնուող միաբան Եպիսկոպոսներէ, Վարդապետներէ, Սարկաւազներէ և Կիսասարկաւազներէ, որոնք որ 25 տարին լրացուցած են :

27. Միաբանից ընդհանուր ժողովը կը գումարովի .

Նախ՝ Պատրիարքի ընտրութեան ժամանակ պատրիարք-ցունքու ներկայացման ցուցակը պատրաստելու համար, ըստ 21, 22 և 23 յօդուածոց ազգային Սահմանադրութեան . (Տես այս յօդուածները) :

Երկրորդ՝ Տեղապահի ընտրութեան համար ըստ 20^ր յօդուածին Սահմանադրութեան :

Երրորդ՝ Աւագ լուսարարի ընտրութեան համար :

Չորրորդ՝ Տնօրէն խորհրդին անդամոց ընտրութեան համար :

Հինգերորդ՝ Երբ Տնօրէն խորհրդին անդամներէն մէկը ամբաստանութեան տակ ընկնի, պակսի կամ հրաժարի :

Վեցերորդ՝ Երբ Պատրիարքին ու Տնօրէն խորհրդին մէջ տեղ անհամաձայնութիւն ծագի :

Եօթերորդ՝ Տնօրէն խորհրդին ամէն տարի Մայիս ամսին

Մէջ պատրաստած ընդհանուր հաշիւը և սրնտուկին ելից ու մտից նժարը քննելու համար:

Ուժերորդ՝ այնպիսի խնդիրներու համար որոց որոշումը բոլոր Միաբանութեան հանութեանը կը կարօտի, կամ Պատրիարքին առանձին, կամ Տնօրէն խորհրդին և կամ միաբանից մեծագոյն մասին առաջարկութեամբը:

28. Ընդհանուր ժողովն իր ամէն որոշմունքն ու ընտրութիւնքը միշտ զազունի քուէարկութեամբ պիտի ընէ:

29. Քանի որ Ընդհանուր ժողովին բոլոր անդամոց մեծագոյն մասը ներկայ չը գտալի, որ և է որոշում վաւերական չը կրնայ համարվիլ:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ

30. Երուսաղէմայ Վանքը պիտի ունենայ ժառանգաւորաց դպրոցմը ուր պիտի ուսնին ու դաստիարակվին զանազան զաւառներէ զրկված կամ բերել տրված հայազգի պատանիներ . որոց մէջէն եկեղեցականութեան յարմարութիւն և կոչում ունեցողները միայն կրօնաւոր պիտի ըլլան :

Սոյն դպրոցին ուսմանց հիմնագիրը Միաբանութեան կողմէն պիտի պատրաստվի , և զանի կեդրոնական Վարչութիւնը իր կրօնական ժողովին և Ուսմնական խորհրդին ձեռօքը պիտի բննէ ու վաւերացնէ :

31. Վանքը պիտի ունենայ Թանգարան մը ուր պիտի պահվին ձեռագիր և տպեալ մատեաններ և այլ հր և ազգային հնութիւններ , և անոնց պահպանութեանը հոգ պիտի տարվի ի պէտս և յօգուտ աշակերտելոց , միաբանից և Ազգին :

32. Վանքը պիտի ունենայ տպարան մը ուր պիտի տրվին Թէ Միաբանութեան և Թէ Ազգին պիտանի և օգտակար դատված գիրքեր և մասնաւորապէս Թանգարանին այն հազուագիւտ ձեռագիրները զորս ի լոյս ընծայել պատշաճ համարի Միաբանութիւնը :

33. Վանքը պիտի ունենայ հիւանդանոց մը և դեղարան մը , բժիշկ մը և դեղագործ մը Միաբանութեան պիտոյիցը համար :

34. Վանքը պիտի ունենայ սընտուկ մը ուր պիտի Թափին Թէ Պատրիարքին և Թէ Տեսուչ գործակալաց ձեռօք գումար-

ված բոլոր հասոյթները: Այս սրնտուկին բանալին Տնօրէն
խորհրդին յանձնւիւած է:

35. Այս սնտուկին ելքն ու մուտքը յատուկ ժապաւինեալ
տօմարներու մէջ պէտք է արձանագրեալ ըլլան, և հաշիւը
սրինաւոր տօմարակալութեան կանոնով պէտք է բռնված
ըլլայ:

36. Վանքը մէկ տարվան մէջ յիսուն հազար զրուշ
միայն փոխառութիւն պիտի կարենայ ընել, այս գումարէն
աւելին ընելու համար Կեդրոնական Վարչութեան հաւանու-
թիւնը պէտք է որ ստանայ:

37. Վանքին բոլոր շարժական և անշարժ ըստացուածոց
կանոնաւոր ցանկը շինվելով պիտի արձանագրվին յատուկ
տօմարի մէջ Տնօրէն խորհրդին ձեռօք: Նմանապէս Վանքին
կալուածագիրներն ու արտօնագիրները և Ֆերմանները Պատ-
րիարքարանին մէջ յատուկ տեղ մը պիտի պահվին Տնօրէն
խորհրդին հսկողութեանը տակ:

38. Պատրիարքը և ոչ իսկ Միաբանութիւնը իրաւունք
չ'ունին կալուած մը ձեռքէ հանելու մինչև որ Կեդրոնական
Վարչութեան կողմէն հանութիւն չը տրվի, նոյնպէս և կալ-
ուած մը գնելու մասին՝ բաց այն ստիպողական պարագայէն
ուր հանութիւն ըստանալու առթով վնաս կրնայ ծագիլ. բայց
այսպիսի պարագայի մէջ գնումէն ետքը պէտք է իմաց տայ
Պատրիարքը թէ միաբանից ընդհանուր ժողովին և թէ Կեդ-
րոնական Վարչութեան:

39. Միաբանից ժառանգորդը Վանքն ըլլալով՝ երբ որ
միաբանից մէջէն մէկը վախճանի, անմիջապէս անոր խուցը

կը կնքվի, և 24 ժամ ետքը Տնօրէն խորհուրդը խուցը կը բանայ և ինչ որ հոն գտնէ ի գիր առնելով Վանքին ստացուածոց կարգը կ'անցնէ:

40. Վանքը ի նպաստ ազգային Կեդրոնական Վարչութեան մինչև ցարդ սովորաբար տուած տարեկան 18 հազար դրուշ դիւանական տուրքը առժամանակեայ պիտի շարունակէ տալու մինչև որ Սահմանադրութեան 93^ա յօդուածին համեմատ զաւառական օրինաւոր հանգանակութեան բաշխման և հաւաքման եղանակները ազգային Երեսփոխանական ժողովին կողմէն որոշվին:

41. Վանքին առտնին կառավարութիւնը և միաբանից ըստ վարուց և ըստ բարուց բարեկարգ վիճակը Ազգին առջեւ Պատրիարքին ուղղակի պատասխանատուութեանը տակ ըլլալով՝ Պատրիարքը իշխանութիւն ունի անհաւատարիմ գործակալ մը իր պաշտօնէն ձգելու և անոր տեղ ուրիշ մ'առաջարկելու, յանցաւոր բռնված միաբանը ըստ վանական կանոնաց պատժելու և վարձատրութեան արժանաւորը վարձատրելու Թէ նիւթապէս և Թէ բարոյապէս:

Նմանապէս ոչ որ կրնայ միաբան գրվիլ առանց Պատրիարքին հանուածեանը, և միաբաններէն ոչ որ կրնայ փոքրաւոր կամ սպասաւոր առնուլ իր քով առանց հրամանի Պատրիարքին:

42. Պատրիարքին իրաւասութենէն է միաբանից մէջէն վարդապետ կամ սարկաւազ ձեռնադրել կամ ձեռնադրելու հրաման տալ, բայց պէտք է որ կրօնաւորութեան փափաքօյ անձին ըստ ուսմանց և ըստ բարուց արժանաւորութիւնը Տնօրէն խորհուրդին կողմէն հաստատեալ ըլլայ Թէ Ռւսմապետին և Թէ Խոստովանահօր վկայութեանցը վրայ:

43. Պատրիարքական իրաւասութենէն է միաբանից մէջէն եպիսկոպոսութեան փափաքող վարդապետի մը ձեռնադրութեան վկայագիր տալ, բայց պէտք է որ եպիսկոպոսի մը հարկաւորութիւնը և նոյն վարդապետին արժանաւորութիւնը միաբանից ընդհանուր ժողովին կողմէն վկայեալ և հաստատեալ ըլլան:

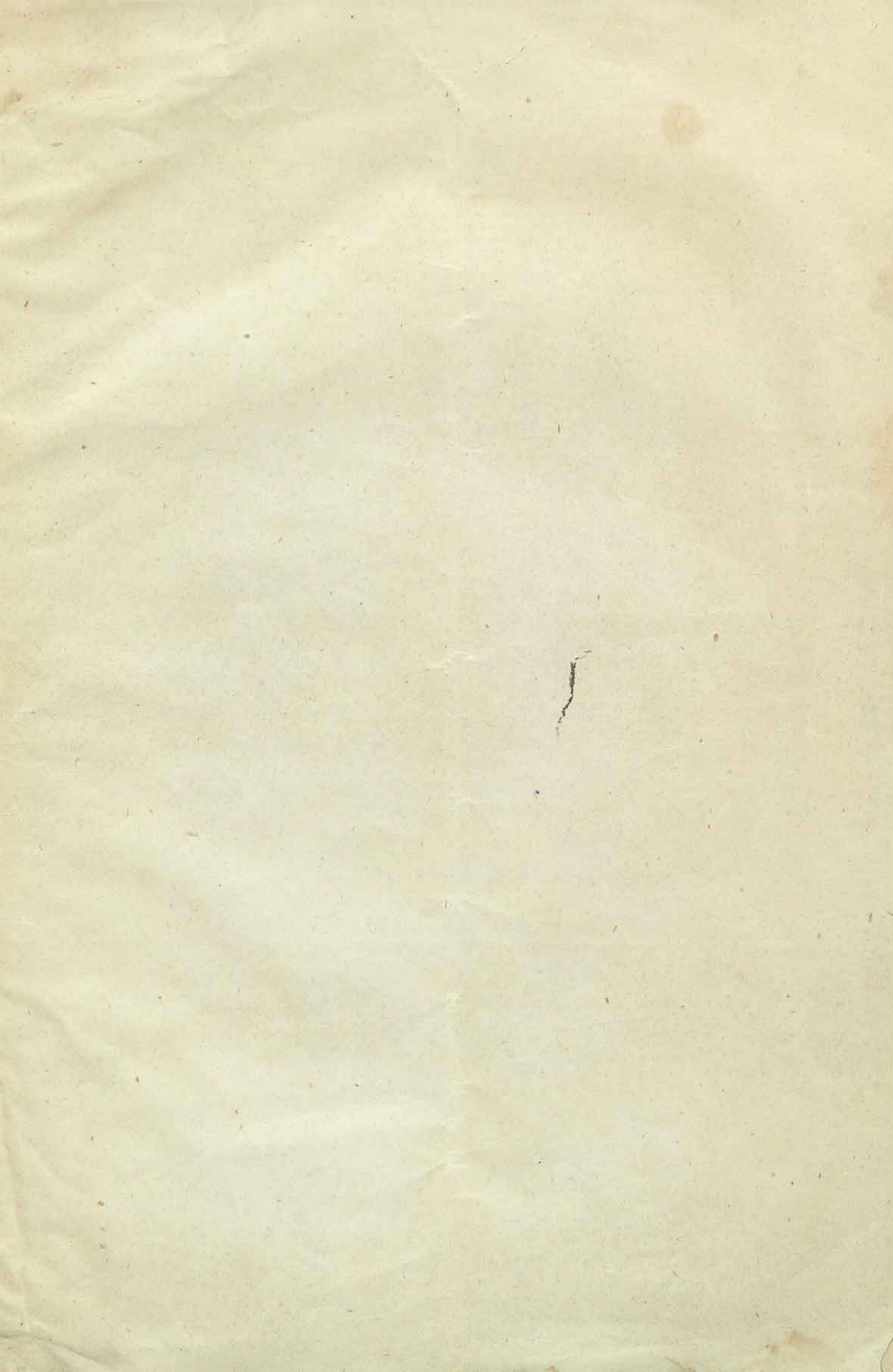
Սրբազան Կաթողիկոսին մատուցանելի սոյն վկայագիրը պէտք է որ իր կողմէն առանց արգելքի Պօլսի Պատրիարքին միջնորդութեամբը առաքվի յ'Էջմիածին:

44. Երուսաղէմայ Վանքին յարաբերութիւնքը այնպէս պիտի ըլլան Կեդրոնական Վարչութեան վանօրէից Հոգաբարձութեանը հետ որպէս կը պահանջեն սոյն մասին Սահմանադրութեան 48^ր յօդուածին տրամադրութիւնքը. (Տես սոյն յօդուածը):

45. Ներկայ կանոնագիրը իր վաւերացման Թրւականէն երկու տարի ետքը վերաքննելի է:

Ի դիմաց Ազգային Երեսօրհասակական Ժողովին
Նորին Նախագահ և Պատրիարք Կ. Պօլսի
Տ. ՊՕՂՈՍ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Ի Պատրիարքարան Հայոց
ի Կոստանդնուպօլիս
19 Մարտ 1865

Q137

4017